

KONVENCIJA DĖL JUNGTTINIŲ TAUTŲ PRIVILEGIJŲ IR IMUNITETŲ*

Patvirtinta Jungtinių Tautų Generalinėje Asamblėjoje 1946 metų vasario 13 dieną

Atsižvelgdama į tai, kad Jungtinių Tautų Įstatų 104 straipsnis numato, kad kiekvienos jos valstybės narės teritorijoje Organizacija turi tokį teisinį subjektiškumą, koks yra būtinas vykdant jos funkcijas ir siekiant jos tikslų; taip pat

atsižvelgdama į tai, kad Jungtinių Tautų Įstatų 105 straipsnis numato, kad kiekvienos jos valstybės narės teritorijoje Organizacija naudojasi tokiais privilegijomis ir imunitetais, kokie yra būtini siekiant jos tikslų, bei kad Jungtinių Tautų valstybių narių atstovai ir Organizacijos pareigūnai taip pat naudojami tokiais privilegijomis ir imunitetais, kokie yra būtini funkcijų, susijusių su Organizacijos veikla, nepriklausomam atlikimui;

Generalinė Asamblėja 1946 m. vasario 13 d. priimta rezoliucija patvirtino šią Konvenciją ir pasiūlė prie jos prisijungti kiekvienai Jungtinių Tautų narei.

I straipsnis

Teisinis subjektiškumas

1 skyrius. Jungtinės Tautos yra juridinis asmuo ir turi teisę:

- a) sudaryti sutartis;
- b) įgyti nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turtą bei juo disponuoti;
- c) būti ieškovu teisme.

II straipsnis

Nuosavybė, lėšos ir turtas

2 skyrius. Jungtinės Tautos, jų nuosavybė ir turtas, kur ir kieno valdomas jis bebūtų, naudojasi imunitetu nuo visų formų teisminio įsikišimo, išskyrus atvejus, kai Organizacija pati vienareikšmiškai atsisako imuniteto kuriuo nors atskiru atveju. Tačiau daroma prielaida, kad joks imuniteto atsisakymas netaikomas vykdomųjų veiksmų atžvilgiu.

3 skyrius. Jungtinių Tautų patalpos neliečiamos. Jungtinių Tautų nuosavybė ir turtas, kur ir kieno valdomas jis bebūtų, negali būti apieškomai, rekvizuojami, konfiskuojami, eksproprijuojami ar kokia nors kita forma jiems daroma įtaka vykdomosios, administracinės, teisminės ar įstatymų leidžiamosios valdžios veiksmais.

4 skyrius. Jungtinių Tautų archyvai ir visi dokumentai, priklausantys Organizacijai ar jos valdomi, yra neliečiami, kur jie bebūtų.

5 skyrius. Neribojamos jokia finansine kontrole, taisyklėmis ar moratoriumais:

a) Jungtinės Tautos gali disponuoti bet kokios rūšies lėšomis, auksu ir valiuta bei atlikti operacijas sąskaitose bet kuria valiuta;

b) Jungtinės Tautos gali pervesti savo lėšas, auksą arba valiutą iš vienos šalies į kitą arba bet kurios šalies ribose ir pakeisti bet kurią turimą valiutą bet kuria kita valiuta.

6 skyrius. Naudodamosi savo teisėmis, numatytomis ankstesniame 5 skyriuje, Jungtinės Tautos tinkamai atsižvelgs į bet kuriuos valstybės narės vyriausybės prašymus tiek, kiek, jų nuomone, į tokius prašymus gali būti atsižvelgta nepažeidžiant Jungtinių Tautų interesų.

7 skyrius. Jungtinės Tautos už jų turtą, pajamas ir kitą nuosavybę:

a) atleidžiamos nuo visų tiesioginių mokesčių, tačiau daroma prielaida, kad Jungtinės Tautos nesieks atleidimo nuo mokesčių, kurie tėra atlyginimas už teikiamas komunalines paslaugas;

* Jungtinių Tautų Tarptautinių sutarčių sąvado Nr. 4. Lietuvos Respublikai įsigaliojo 1993 m. gruodžio 9 d.

b) atleidžiamos nuo maito mokesčių už jų įvežamas ir išvežamas Jungtinių Tautų oficialiam naudojimui skirtas prekes, joms nėra taikomi importo ir eksporto draudimai bei apribojimai. Tačiau daroma prielaida, kad prekės, įvežamos taikant šias nuolaidas, nebus parduodamos šalyje, į kurią jos yra įvežtos, kitaip nei su tos šalies vyriausybe sutartomis sąlygomis;

c) atleidžiamos nuo maito mokesčių už įvežamus ar išvežamus Jungtinių Tautų leidinius, jiems nėra taikomi importo ir eksporto draudimai bei apribojimai.

8 skyrius. Nors Jungtinės Tautos paprastai nesiekia atleidimo nuo akcizo bei pardavimo mokesčių, įskaičiuojamų į parduodamo kilnojamojo ir nekilnojamojo turto kainą, tačiau tais atvejais, kai Jungtinės Tautos oficialiam naudojimui perka didelės vertės turtą, apmokestinatą ar apmokestinamą maito ar kitais mokesčiais, valstybės narės visada, kai tai įmanoma, imasi atitinkamų administracinių priemonių atleisti jas nuo mokesčių mokėjimo arba grąžinti jau sumokėtą sumą.

III straipsnis Ryšių lengvatos

9 skyrius. Jungtinių Tautų oficialiam susižinojimui kiekvienos valstybės narės teritorijoje yra suteikiamas ne mažiau palankus režimas nei tas, kurį šios valstybės narės vyriausybė suteikia bet kuriai kitai valstybei, įskaitant režimą, suteikiamą pastarosios diplomatinėms atstovybėms, pašto siuntų, telegramų, radiogramų, telefakso, telefono ir kitų ryšių priemonių pirmenybėms, įkainiams ir mokesčiams už jas, taip pat informacijos skelbimo spaudoje ir per radiją įkainiams. Jungtinių Tautų oficiali korespondencija ir kiti oficialūs pranešimai necenzūruojami.

10 skyrius. Jungtinės Tautos turi teisę naudotis šifru bei gauti ir siųsti korespondenciją per kurjerius ar maišuose, kuriems suteikiami tie patys imunitetai ir privilegijos, kurie yra suteikiami diplomatiniams kurjeriams ir diplomatiniam paštui.

IV straipsnis Valstybių narių atstovai

11 skyrius. Valstybių narių atstovai Jungtinių Tautų pagrindiniuose ir pagalbiniuose organuose bei Jungtinių Tautų sušauktose konferencijose, atlikdami savo funkcijas bei vykdamy į posėdžio vietą ir atgal, naudojami šiomis privilegijomis ir imunitetais:

a) imunitetu nuo suėmimo ar sulaikymo ir asmeninio bagažo arešto, taip pat imunitetu nuo bet kokio teisminio įsikišimo dėl visko, kas jų pasakyta ar parašyta, ir dėl visų veiksmų, atliktų neviršijant jų turimų įgaliojimų;

b) visų raštų ir dokumentų neliečiamybe;

c) teise naudotis šifru ir gauti raštus ar korespondenciją per kurjerius ar užantspauduotuose maišuose;

d) jų pačių ir jų sutuoktinių atleidimu nuo imigracijos apribojimų, užsieniečių registracijos ar viešosios tarnybos prievolės valstybėje, kurioje jie lankosi ar per kurią vyksta atlikdami savo funkcijas;

e) tomis pačiomis disponavimo valiuta ar jos keitimo apribojimų lengvatomis, kurios yra suteikiamos užsienio valstybių atstovams laikinose tarnybinėse komandiruotėse;

f) tais pačiais imunitetais ir lengvatomis dėl asmeninio bagažo, kurie suteikiami diplomatiniams atstovams; taip pat

g) kitomis privilegijomis, lengvatomis ir imunitetais, neprieštaraujančiais tam, kas aukščiau išvardyta, kuriais naudojami diplomatiniai atstovai, išskyrus teisę siekti atleidimo nuo maito mokesčių už įvežamas prekes (nesančias jų asmeninio bagažo dalimi), arba nuo akcizo mokesčių bei pardavimo mokesčių.

12 skyrius. Siekiant užtikrinti valstybių narių atstovų pagrindiniuose ir pagalbiniuose Jungtinių Tautų organuose bei Jungtinių Tautų sušauktose konferencijose visišką žodžio laisvę ir nepriklausomą tarnybinių pareigų atlikimą, imunitetas nuo bet kokio teismo įsikišimo dėl visko, kas jų pasakyta ar parašyta, taip pat dėl visų jų veiksmų, atliktų vykdamas tarnybines pareigas, toliau teikiamas ir tada, kai šie asmenys nustoja būti valstybių narių atstovais.

13 skyrius. Jei apmokestinimas kokios nors rūšies mokesčiais priklauso nuo gyvenamosios vietos, laiko tarpas, kurį valstybių narių atstovai pagrindiniuose ir pagalbiniuose Jungtinių Tautų organuose ir Jungtinių Tautų sušauktose konferencijose būna šalyje eidami savo tarnybines pareigas, neįskaitomas į gyvenimo toje šalyje laiką.

14 skyrius. Privilegijos ir imunitetai valstybių narių atstovams suteikiami ne tam, kad jie turėtų asmeninės naudos, o tam, kad jie galėtų nepriklausomai atlikti savo funkcijas, susijusias su darbu Jungtinėse Tautose. Todėl valstybė narė ne tik turi teisę, bet ir privalo atsisakyti savo atstovo imuniteto tais atvejais, kai, jos nuomone, imunitetas kliudytų vykdyti teisingumą, ir jo galima atsisakyti nedarant žalos tikslui, dėl kurio tas imunitetas buvo suteiktas.

15 skyrius. 11, 12 ir 13 skyrių nuostatos netaikomos santykiams tarp atstovo ir valstybės, kurios pilietis jis yra arba kurios atstovas jis yra ar buvo, valdžios institucijų.

16 skyrius. Sąvoka „atstovai“ šiame straipsnyje apima visus delegacijų narius, jų pavaduotojus, patarėjus, techninius ekspertus ir delegacijų sekretorius.

V straipsnis **Pareigūnai**

17 skyrius. Generalinis sekretorius nustato kategorijas pareigūnų, kuriems taikomos šio ir VII straipsnių nuostatos. Jis teikia šį sąrašą Generalinei asamblėjai, po to sąrašas perduodamas visų valstybių narių vyriausybėms. Pareigūnų, įtrauktų į šį sąrašą, pavardės periodiškai pranešamos valstybių narių vyriausybėms.

18 skyrius. Jungtinių Tautų pareigūnai:

- a) turi imunitetą nuo teismo įsikišimo dėl visko, kas jų pasakyta ar parašyta, ir dėl visų veiksmų, atliktų neviršijant jų turimų įgaliojimų;
- b) atleidžiami nuo mokesčių už darbo užmokesį ir kitas išmokas, mokamas jiems Jungtinių Tautų;
- c) atleidžiami nuo viešosios tarnybos prievolių;
- d) kartu su sutuoktiniais ir išlaikomais giminaičiais atleidžiami nuo imigracijos apribojimų ir užsieniečių registracijos;
- e) naudojami tomis pačiomis valiutos keitimo lengvatomis, kurios teikiamos atitinkamo rango diplomatinėms atstovybėms personalui toje valstybėje;
- f) kartu su savo sutuoktiniais ir išlaikomais giminaičiais naudojami tokiais pat repatriacijos lengvatomis, kokiomis naudojasi diplomatiniai atstovai tarptautinių krizių metu;
- g) turi teisę be maito mokesčio įvežti savo baldus ir turtą, pradėdami eiti pareigas atitinkamoje šalyje.

19 skyrius. Be imunitetų ir privilegijų, nurodytų 18 skyriuje, Generalinis sekretorius ir visi Generalinio sekretoriaus padėjėjai, jų sutuoktiniai ir nepilnamečiai vaikai naudojami privilegijomis ir imunitetais, atleidimu nuo mokesčių ir lengvatomis, pagal tarptautinę teisę teikiamomis diplomatinėms atstovams.

20 skyrius. Privilegijos ir imunitetai suteikiami pareigūnams ginant Jungtinių Tautų interesus, o ne tam, kad jie turėtų asmeninės naudos. Generalinis sekretorius turi teisę ir pareigą atsisakyti imuniteto, suteikto bet kuriam pareigūnui, tais atvejais, kai, jo nuomone, imunitetas kliudytų vykdyti teisingumą ir jo galima atsisakyti nepažeidžiant Jungtinių Tautų interesų. Teisę atsisakyti Generalinio sekretoriaus imuniteto turi Saugumo Taryba.

21 skyrius. Siekiant palengvinti tinkamą teisingumo vykdymo priežiūrą, užtikrinti policijos nurodymų vykdymą ir užkirsti kelią bet kokiam piktnaudžiavimui privilegijomis, imunitetais ir lengvatomis, paminėtais šiame straipsnyje, Jungtinės Tautos nuolat bendradarbiauja su atitinkamomis valstybių narių valdžios institucijomis.

VI straipsnis

Ekspertai, atliekantys Jungtinių Tautų pavedimus

22 skyrius. Ekspertams (jei jų statuso nereguliuoja V straipsnis), atliekantiems Jungtinių Tautų pavedimus, suteikiamos tokios privilegijos ir imunitetai, kurie reikalingi jiems pavestų funkcijų atlikimui, įskaitant laiką, praleistą kelionėje, susijusioje su pavedimų atlikimu. Pirmiausia jiems suteikiama:

- a) imunitetas nuo suėmimo arba sulaikymo ir jų asmeninio bagažo arešto;
- b) imunitetas nuo teismo įsikišimo dėl visko, kas jų pasakyta ar parašyta, ir dėl visų veiksmų, atliktų neviršijant jų turimų įgaliojimų. Šis imunitetas nuo bet kokio teismo įsikišimo toliau teikiamas ir tada, kai šie asmenys jau nebeatlieka Jungtinių Tautų pavedimų;
- c) visų raštų ir dokumentų neliečiamybė;
- d) teisė naudotis šifru ir gauti raštus ar korespondenciją per kurjerius ar užantspauduotuose maišuose susisiekiant su Jungtinėmis Tautomis;
- e) tos pačios disponavimo valiuta ar jos keitimo apribojimų lengvatos, kurios yra teikiamos užsienio valstybių atstovams laikinose tarnybinėse komandiruotėse;
- f) tie patys imunitetai ir lengvatos dėl asmeninio bagažo, kurie suteikiami diplomatiniais atstovams.

23 skyrius. Privilegijos ir imunitetai ekspertams suteikiami ginant Jungtinių Tautų interesus, o ne tam, kad ekspertai turėtų asmeninės naudos. Generalinis sekretorius turi teisę ir pareigą atsisakyti imuniteto, suteikto ekspertui, tais atvejais, kai, jo nuomone, imunitetas kliudytų vykdyti teisingumą ir jo galima atsisakyti nepažeidžiant Jungtinių Tautų interesų.

VII straipsnis

Jungtinių Tautų leidimai

24 skyrius. Jungtinės Tautos savo pareigūnams gali išduoti Jungtinių Tautų leidimus (*laissez-passer*). Valstybių narių valdžios institucijos, atsižvelgdamos į 25 skyriaus nuostatas, pripažįsta šiuos Jungtinių Tautų leidimus teisėtais kelionės dokumentais.

25 skyrius. Prašymai išduoti vizas (kai jos reikalingos) asmenims, turintiems Jungtinių Tautų leidimus, kai pateikiama pažyma, kad šie asmenys vyksta Jungtinių Tautų reikalais, turi būti išnagrinėti per kiek galima trumpesnę laiką. Be to, tokiems asmenims sudaromos sąlygos keliauti greitai.

26 skyrius. Lengvatos, analogiškos numatytoms 25 skyriuje, suteikiamos ekspertams ir kitiems asmenims, neturintiems Jungtinių Tautų leidimų, tačiau pateikusiems pažymą, kad jie vyksta Jungtinių Tautų reikalais.

27 skyrius. Generalinis sekretorius, Generalinio sekretoriaus padėjėjai ir Direktoriai, vykstantys su Jungtinių Tautų leidimais Jungtinių Tautų reikalais, naudojami tomis pat lengvatomis, kokios suteikiamos diplomatiniais atstovams.

28 skyrius. Šio straipsnio nuostatos gali būti taikomos lygiaverčio rango specializuotų agentūrų pareigūnams, jeigu tai numatyta susitarime dėl bendradarbiavimo, sudarytame vadovaujantis Įstatų 63 straipsniu.

VIII straipsnis

Ginčų sprendimas

29 skyrius. Jungtinės Tautos imsis priemonių, kad nustatytų tinkamus sprendimo būdus:

a) ginčų, kilusių dėl civilinių sutarčių, arba kitų privataus pobūdžio teisinių ginčų, kuriuose Jungtinės Tautos yra viena iš šalių;

b) ginčų, susijusių su kuriuo nors Jungtinių Tautų pareigūnu, kuris pagal užimamas tarnybines pareigas naudojasi imunitetu, jei Generalinis sekretorius to imuniteto nėra atsisakęs.

30 skyrius. Visi nesutarimai, kylantys dėl šios Konvencijos aiškinimo ar taikymo, perduodami nagrinėti Tarptautiniam Teismui, išskyrus atvejus, kai šalys susitaria juos spręsti kitu būdu. Tuo atveju, kai kyla prieštaravimai tarp Jungtinių Tautų ir valstybės narės, vadovaujantis Įstatų 96 straipsniu ir Teismo Statuto 65 straipsniu, yra kreipiamasi su prašymu pateikti konsultacinę išvadą dėl bet kurio susijusio teisinio klausimo. Šalys pripažįsta, kad Teismo išvada yra galutinė.

Baigiamasis straipsnis

31 skyrius. Kiekviena Jungtinių Tautų valstybė narė gali prisijungti prie šios Konvencijos.

32 skyrius. Prisijungimo procedūra atliekama deponuojant prisijungimo dokumentus; kiekvienai valstybei narei Konvencija įsigalioja tą dieną, kurią buvo deponuoti prisijungimo dokumentai.

33 skyrius. Generalinis sekretorius praneša visoms Jungtinių Tautų valstybėms narėms apie kiekvienų prisijungimo dokumentų deponavimą.

34 skyrius. Daroma prielaida, kad kai prisijungimo dokumentai yra deponuoti kurios nors valstybės narės vardu, ji yra pasirengusi vykdyti šios Konvencijos sąlygas vadovaudamasi savo vidaus teisės normomis.

35 skyrius. Ši Konvencija Jungtinėms Tautoms ir kiekvienai valstybei narei, deponavusiai prisijungimo dokumentus, galioja tol, kol ta valstybė narė bus Jungtinių Tautų nare, arba tol, kol Generalinė Asamblėja patvirtins peržiūrėtą pagrindinę Konvenciją ir ta valstybė narė prisijungs prie tokios peržiūrėtos Konvencijos.

36 skyrius. Generalinis sekretorius gali su bet kuria valstybe nare ar valstybėmis narėmis sudaryti papildomus susitarimus dėl šios Konvencijos nuostatų įgyvendinimo toje valstybėje narėje ar valstybėse narėse. Tokie papildomi susitarimai kiekvienu atveju turi būti tvirtinami Generalinėje Asamblėjoje.